

Lles Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Briffio Aelodau Craffu

Mae'r papur hwn yn disgrifio'n fras y prif faterion yn y ddeddfwriaeth newydd hon sy'n cael effaith arbennig ar yr Awdurdod Lleol. Mae'n tynnu sylw at feysydd lle'r ydym i gyd ymhell ar y blaen yn ein paratodau ac yn awgrymu ystyriaethau ar sail gwasanaeth fesul gwasanaeth. Noder y bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn arolygu ein gweithrediad o'r dyletswyddau o dan y Ddeddf yn eu Hasesiad Corfforaethol nesaf yn 2016-17. Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys cofrestr risg ac yn dod i gasgliad gyda nifer o argymhellion ar gyfer gwasanaethau.

Am fwy o wybodaeth cysylltwch â Liz Grieve, Rheolwr Tîm Cynllunio Strategol.

Beth yw hyn?

Mae Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn ymwneud â gwella lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Bydd yn gwneud i'r cyrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf feddwl mwy am yr hirdymor, gweithio'n well gyda phobl a chymunedau a'i gilydd, edrych i atal problemau a chymryd ymagwedd fwy cydgysylltiedig.¹ Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi gofynion y Ddeddf hon ac yn amlinellu'r ystyriaethau a'r argymhellion ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych.

Beth yw'r dull a ffefrir gennym?

Y dull a ffefrir gennym yw cynhyrchu Cynllun Lles ar y cyd, a noddir gan Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus newydd Conwy a Sir Ddinbych. O ystyried y cysylltiad statudol newydd i gylch gwleidyddol yr Awdurdod Lleol, hoffai Cyngor Sir Ddinbych gyhoeddi ei Gynllun Corfforaethol newydd ar yr un pryd â Chynllun Lles Conwy a Sir Ddinbych, gan sicrhau cysylltiadau systemig rhwng y cynlluniau.

¹ Am fwy o wybodaeth, darllenwch y Canllaw Hanfodol.

Felly, yr argymhelliad yw bod Cynllun Lles Conwy a Sir Ddinbych yn cael ei gyhoeddi ym mis Hydref 2017. Gweler yr amserlen arfaethedig isod:

Amserlen

2016

Chw	Canllaw'n cael ei gyhoeddi
Ebr	Dechrau'r Ddeddf Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Newydd (PSB) yn cyfarfod (yn lle'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol)
Gorff	Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol, i'w gyhoeddi gan y Comisiynydd ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol. Cymharu ein hasesiad o anghenion gydag adroddiad tueddiadau'r dyfodol.
Maw- Medi	Asesiad o anghenion y Cynllun Corfforaethol a gwaith asesu Lles WBFGA. Gan gynnwys: Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol; dadansoddi data, gweithdai i Aelodau a Staff; gweithio gyda Phlant a Phobl Ifanc; cyfryngau cymdeithasol a gwaith arolwg; ymgysylltu â Chynghorau Tref a Chymuned; digwyddiadau cyhoeddus ac ati.
Chw	PSB yn cyhoeddi ei Asesiad hun o Les Lleol (yn seiliedig ar ymgynghori), gan ei rannu gyda Gweinidogion Cymru, y Comisiynydd, Archwilydd Cyffredinol a'r Pwyllgor Craffu.
Tach	Gweithdy Cabinet/Uwch Dîm Rheoli i ystyried asesiad o anghenion a thystiolaeth ymgynghori ac i gytuno ar Gynllun Corfforaethol 'rhestr hir' newydd
Rhag	'Rhestr hir' CSDd wedi cofrestru gyda Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol fel 'Amcanion Lles' drafft

2017

Mai	Etholiadau Llywodraeth Leol
Meh / Gorff	Gweithdy Aelodau'r Cyngor Llawn - cytuno ar flaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol
Awst- Medi	Ymgynghori ar Gynllun Lles Conwy a Sir Ddinbych a Chynllun Corfforaethol y Cyngor ei hun.
Hyd	Cyhoeddi Cynllun Lles Conwy a Sir Ddinbych a Chynllun Corfforaethol y Cyngor.

Ein huchelgais, i'w ymgorffori yn y datblygiad hwn, yw adolygu'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol (ac ymgorffori cynlluniau'r dyfodol i'r Cynllun Lles) ac ystyried cyfleoedd i gydweithio a chydweithredu â'r Cynllun Datblygu Lleol.

Beth sy'n wahanol?

Rhaid i bob penderfyniad gael ei ddeall yng nghyd-destun Egwyddor y Datblygiad Cynaliadwy a sut mae hynny'n berthnasol i bob un o'r Nodau Lles; h.y. a yw anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain?

Mae saith Nod Lles, sef:

- Cymru ffyniannus
- Cymru wydn
- Cymru iachach
- Cymru fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynol
- Cymru o ddiwylliant bywiog ac iaith Gymraeg ffyniannus
- Cymru gyfrifol yn fyd-eang

Mae'n rhaid i ni ystyried effaith economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol hirdymor ein penderfyniadau. Bydd ein dealltwriaeth o 'hirdymor' yn amrywio yn dibynnu ar y mater, ond yn gyffredinol, 'hirdymor' yw 35 mlynedd, gan fynd â ni hyd at 2050.

Dylai fod yn ddull unffurf, ac nid proses arall neu ymarfer ticio blwch.

Yr Egwyddor Datblygu Cynaliadwy

Rhaid i bob corff cyhoeddus gyflawni datblygiad cynaliadwy. Yn y Ddeddf hon, mae "datblygu cynaliadwy" yn golygu'r broses o wella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru drwy gymryd camau, yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy, gyda'r nod o gyflawni'r nodau lles.

Mae pum peth (a elwir yn ddulliau llywodraethu) sydd angen i ni eu hystyried i allu dangos ein bod wedi defnyddio'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy:

- Hirdymor: Pwysigrwydd cydbwysu anghenion byrdymor gyda'r angen i ddiogelu'r gallu hefyd i ddiwallu anghenion hirdymor.
- Atal: Sut y gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion.

- Integreiddio: Ystyried sut y gall amcanion lles y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau lles, ar eu hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.
- Cydweithio: Gweithredu ar y cyd ag unrhyw un arall (neu wahanol rannau o'r corff ei hun) a allai helpu'r corff i gyflawni ei amcanion lles.
- Cysylltiad: Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau lles, a sicrhau bod y bobl hynny yn adlewyrchu amrywiaeth yr ardal y mae'r corff yn ei gwasanaethu.

Bydd hyn yn ffurfio rhan o'n Hasesiad Corfforaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru yn 2016/17 - mae angen i ni fod yn barod i ddangos tystiolaeth o'n cynnydd yn y meysydd hyn.

Y Newyddion Da

Yn Sir Ddinbych, rydym eisoes yn gwneud rhywfaint o'r hyn sy'n ofynnol gan y Ddeddf:

- Mae gan Sir Ddinbych Gynllun Lles ac mae ei Asesiad o Anghenion Lleol yn wefan fyw sy'n cael ei diweddarau'n barhaus.
- O dan nawdd y Cynllun Lles, mae Sir Ddinbych yn treialu dull o ymgysylltu â'r gymuned a elwir yn *Pobl i Bobl*. Y nod yw creu lle ar gyfer pobl i feddwl a rhannu eu gweledigaeth ar gyfer eu cymuned a chyfrannu at gynllun i wireddu eu gweledigaeth.

Ystyriaethau a awgrymir ar gyfer gwasanaethau

Gwasanaeth	Effaith
Y Cyngor Cyfan	<p>Pob gwasanaeth i fwydo i mewn i'r Asesiad o Anghenion, ond hefyd i fynd ati i lywio'r gwaith o gynllunio a darparu gwasanaethau.</p> <p>Sefydlu'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy a'r dulliau llywodraethu ar draws y cyngor.</p> <p>Sefydlu'r dulliau gwneud penderfyniad hirdymor mewn perthynas â'r Nodau Lles.</p> <p>Sefydlu cynlluniau hirdymor.</p> <p>Sefydlu ffordd o feddwl hirdymor ynghylch asesu risg.</p> <p>Cefnogi'r iaith Gymraeg a mynediad at wasanaethau Cymraeg - dolen i Safonau'r Iaith Gymraeg (eu hystyried yn erbyn yr Egwyddor Datblygiad</p>

Cynaliadwy).

Gwella Busnes a
Moderneiddio

Cynnwys pobl mewn dull gwahanol o gynllunio
Adolygiad o offer Asesu Effaith er mwyn cefnogi
Nodau a / neu amcanion Lles.

Hwyluso'r gwaith o sefydlu'r Bwrdd Gwasanaethau
Cyhoeddus newydd.

Arwain ar ddatblygu'r Cynllun Lles newydd (gan
gynnwys y Cynllun Corfforaethol, a'r Cynllun
Cydraddoldeb Strategol).

Gwaith archwilio i gael ei alinio â dyletswyddau'r
Ddeddf Lles.

Cynnwys TG mewn asesiadau cynllunio ac anghenion
hirdymor (yn benodol tueddiadau yn y dyfodol), gan
fod technoleg yn datblygu mor gyflym ac yn dod yn
fwyfwy canolog i fywyd modern.

Archifau, mewn perthynas â diogelu treftadaeth,
drwy weithredu datrysiadau storio hirdymor.

Cefnogi ffordd o feddwl hirdymor ynghylch asesu
risg.

Methodoleg Rheoli Rhaglenni / Prosiectau sy'n
cynorthwyo rheolwyr i adeiladu'r achos busnes ar
gyfer dulliau hirdymor, arloesol a chynaliadwy sy'n
wahanol i'r 'norm'.

Gweledigaeth hirdymor ar gyfer ein trefi, gan wneud
y mwyaf o asedau cymunedol.

Cynorthwyo Cyngorau Dinas, Trefi a Chymuned i
weithredu'r Ddeddf.

Cyfathrebu,
Marchnata a
Hamdden

Unwaith eto, gall y gwasanaeth hwn wneud
cyfraniadau mawr i'r holl Nodau Lles.

Cynorthwyo ymgysylltiad ieuencid.

Ystyried costau gwresogi / ynni ar gyfer ei asedau
(yn benodol pyllau nofio).

Sicrhau bod partneriaid yn cadw at ddyletswyddau'r
Ddeddf Lles drwy unrhyw gontractau sy'n bodoli.

Sylwer bod y Siarter Datblygu Cynaliadwy wedi dod
yn ofyniad ar gyfer rhai ffrydiau ariannu (e.e. Cyngor

Celfyddydau Cymru).

Gwasanaethau
Cefnogi Cymunedol

Bydd angen i'r gwasanaeth ymateb i Ddeddf y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, sydd wedi'i alinio i'r Ddeddf Lles. Mae hwn yn wasanaeth sydd â chyfraniad clir i'w wneud i'r holl Nodau Lles wrth gyflawni ei swyddogaethau o ddydd i ddydd. Bydd ei gyfraniad i Asesu Lles Lleol hefyd yn amhrisiadwy.

Sicrhau bod y gwasanaethau rydym yn eu comisiynu yn cadw at ddyletswyddau'r Ddeddf Lles.

Cynladwyedd hirdymor gwasanaethau gofal a ddarparwn, er enghraifft tai gofal ychwanegol.

Deall Cefnogi Annibyniaeth yn Sir Ddinbych yng nghyd-destun y Ddeddf.

Pa archwiliadau arfaethedig sydd ar ddod neu yr ydym yn eu rhagweld, a beth yw goblygiadau'r rheini – a fydd y cyrff hynny yn defnyddio fframwaith newydd i asesu ein perfformiad?

Cymorth Cwsmeriaid
ac Addysg

Cynaliadwyedd adeiladau ysgolion.

Cynaliadwyedd y Rhaglen Foderneiddio Addysg.

Darparu gwasanaethau cwsmeriaid sy'n cadw at dyletswyddau'r Ddeddf, e.e. Sifft Sianel.

Sicrhau bod y gwasanaethau rydym yn eu comisiynu yn cadw at ddyletswyddau'r Ddeddf Lles.

Datblygiad
Economaid a
Busnes

Effaith hirdymor newidiadau amgylcheddol ar gyfleoedd busnes, datblygiad economaidd, cyfleoedd arallgyfeirio amaethyddol.

Addysg a
Gwasanaethau Plant

Bydd angen i'r gwasanaeth ymateb i Ddeddf y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, sydd wedi'i alinio i'r Ddeddf Lles. Mae hwn yn wasanaeth sydd â chyfraniad clir i'w wneud i'r holl Nodau Lles wrth gyflawni ei swyddogaethau o ddydd i ddydd. Bydd ei gyfraniad i Asesu Lles Lleol hefyd yn amhrisiadwy.

Sicrhau y cedwir at ddyletswyddau'r Ddeddf gan GwE, a bod ysgolion yn cymryd rhan.

Cynnwys ysgolion wrth baratoi ar gyfer y Cynllun Cynllun Lles / Corfforaethol newydd.

Sicrhau bod y gwasanaethau rydym yn eu comisiynu yn cadw at ddyletswyddau'r Ddeddf Lles.

Pa archwiliadau arfaethedig sydd ar ddod neu yr

ydim yn eu rhagweld, a beth yw goblygiadau'r rheini - a fydd y cyrff hynny yn defnyddio fframwaith newydd i asesu ein perfformiad?

Cyllid, Asedau a Thai

Rhyddid a Hyblygrwydd - Cynorthwyo Cynghorwyr i ystyried yr Egwyddor Datblygu Cynaliadwy a'r dulliau llywodraethu wrth wneud penderfyniadau

Caffael - a ydym yn caffael pethau mewn ffordd sy'n rhoi'r egwyddor datblygu cynaliadwy ar waith yn economaidd, yn amgylcheddol, yn ddiwylliannol ac yn gymdeithasol?

Cynllun ariannol hirdymor. A yw cynllunio ariannol yn meithrin cynaliadwyedd a gwytnwch cymunedol?

Negodi costau ynni.

Ystyried costau gwresogi / ynni ar gyfer ei asedau, gan archwilio tanwydd amgen. Archwilio anghenion gwasanaethau eraill i ddarparu cynaliadwyedd, e.e. pwyntiau trydan ar gyfer ceir trydan.

Cynorthwyo datblygiad tai cynaliadwy ac ymgysylltu â thenantiaid.

Hyrwyddo ac annog y defnydd o asedau i gynorthwyo datblygiad cymunedol (er enghraifft gerddi ffrwythau a llysiau / 'gadael i'r glaswellt dyfu' mewn meysydd parcio Neuaddau Sir, casglu dŵr glaw, prosiectau ynni adnewyddadwy, er enghraifft yn Loggerheads)

Priffyrdd a
Gwasanaethau
Amgylcheddol

Bydd angen i'r gwasanaeth ymateb i Fesur yr Amgylchedd (Cymru) a Mesur Amgylchedd Hanesyddol (Cymru), sy'n cael eu halinio i'r Ddeddf Lles.

Gwerthfawrogi a chadw ein treftadaeth, bioamrywiaeth a'n hasedau cefn gwlad. Hyrwyddo ac annog y defnydd o asedau i gynorthwyo datblygiad cymunedol (er enghraifft, prosiect ynni adnewyddadwy yn Loggerheads)

Mae gan y gwasanaeth hwn gyfraniad i'w wneud i'r holl Nodau Lles. Er enghraifft, cludiant cyhoeddus yn cefnogi cymunedau, Cynaliadwyedd ein Fflyd, Ailgylchu sy'n cefnogi ein anghenion yn y dyfodol, gwytnwch rhag llifogydd.

Annog gwasanaethau i ystyried anghenion presennol a dyfodol ein hamgylchedd (er enghraifft, yn ein dulliau o reoli risg llifogydd, torri ymylon glaswelltog

ac ati).

Cofrestru asedau bioamrywiaeth er mwyn helpu i lywio'r gwaith o gynllunio cymunedol ac Asesu Anghenion.

Gwasanaethau
Cyfreithiol, AD a
Democrataidd

Codi ymwybyddiaeth ymgeiswyr ar gyfer y cyngor. Bydd angen i'r cyngor newydd ddeall ei rôl mewn perthynas â'r Ddeddf.

Cefnogi'r gwaith gwneud penderfyniadau er mwyn ystyried anghenion cenedlaethau'r dyfodol a chynaliadwyedd hirdymor. Ystyried adolygiad o dempled adroddiad y pwyllgor i gefnogi Nodau Lles a / neu amcanion a / neu Egwyddor Datblygiad Cynaliadwy.

Adolygiad o broses gwerthuso staff, cynlluniau datblygu aelodau a phortffolios aelodau i gefnogi Nodau a / neu amcanion Lles.

Cyngor cyfreithiol yn cynorthwyo rheolwyr i adeiladu'r achos busnes ar gyfer dulliau hirdymor, arloesol a chynaliadwy sy'n wahanol i'r 'norm'.

Craffu yn cefnogi cais y Ddeddf drwy ddal y cyngor yn atebol (a'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus).

Cynllunio a
Gwarchod y Cyhoedd

Bydd angen i'r gwasanaeth ymateb i'r Mesur Cynllunio (Cymru), Mesur yr Amgylchedd (Cymru) a Mesur Amgylchedd Hanesyddol (Cymru), sy'n cael eu halinio i'r Ddeddf Lles.

Mae gan gynllunio hirdymor ran bwysig i'w chwarae ar gyfer y Gwasanaeth hwn. Ystyried ffynonellau ynni adnewyddadwy, cadwraeth, y gyfradd ddirywio, ac ati

Gweithio gyda phartneriaid, megis BIPBC, yr Heddlu. Creu amgylchedd cymdeithasol.

Cofrestru asedau cymuned / treftadaeth er mwyn helpu i lywio'r gwaith o gynllunio cymunedol ac Asesu Anghenion.

Effaith ar Reoleiddio

Rheoleiddiwr	Effaith
Swyddfa Archwilio Cymru (arolygiad ar ôl Ebrill 2016)	Mae'r negeseuon cyfredol gan Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer Aseidiadau Corfforaethol 2016 yn awgrymu y bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn edrych ar ba mor ddifrifol yr ydym wedi cymryd Datblygiad Cynaliadwy, faint o dda y mae'r dulliau llywodraethu wedi'u hymgorffori ac i ba raddau y maent yn llywio'r broses o wneud penderfyniadau.

Argymhellion sy'n cael eu datblygu ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych

1. Gwella Busnes a Moderneiddio i ystyried y dulliau a'r dystiolaeth sydd ar gael i wasanaethau, i'w cefnogi'n well wrth gynnal yr aseidiadau cywir, gan ddatblygu offer newydd ar gyfer ymgymryd ag aseidiadau effaith, neu ffynonellau tebyg o wybodaeth.
2. Mae Bwrdd Prosiect Gweithredu wedi cael ei sefydlu er mwyn sicrhau ein bod yn barod ar gyfer y ddeddfwriaeth newydd a'n bod yn symleiddio ein gwaith gyda gofynion deddfwriaethol newydd eraill sy'n cael eu rhoi ar waith.
3. Gwasanaethau i ymgysylltu â'r ymgynghoriad i lywio'r Aseiad o Les Lleol, a nodi a chyflawni Amcanion Lles.
4. Mae ymwybyddiaeth Staff ac Aelodau o'r Nodau Lles yn bwysig. Ar gyfer aelodau, yn ogystal â Briff y Cyngor/Cabinet, gallwn ystyried defnyddio cynlluniau datblygu aelodau a phortffolios aelodau, lle bo hynny'n berthnasol.
5. Rhaid i bob cynllun a strategaeth ystyried yr Egwyddor Datblygu Cynaliadwy.